

Gdańsk 08. 06. 2019.

Dr hab. Robert Kaja, prof. ASP
Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku
Wydział Rzeźby i Intermediów

Ocena dorobku artystycznego oraz rozprawy doktorskiej mgr Jerzego Muszyńskiego sporządzona w związku z przewodem doktorskim w dziedzinie sztuk plastycznych, w dyscyplinie artystycznej sztuki piękne, wszczętym przez Radę Wydziału Malarstwa i Rysunku UA w Poznaniu.

Jerzy Muszyński urodził się w Supraślu w 1985 roku edukację artystyczną rozpoczął w Liceum Plastycznym w rodzinnym mieście, następnie studiował na Wydziale Malarstwa i Rysunku UAP, gdzie obecnie pracuje jako asystent w pracowni Malarstwa w Architekturze.

Dorobek artystyczny doktoranta

Wystawy i realizacje indywidualne

- 2016 Realizacja 4 witraży w technice autorskiej do domu prywatnego w Supraślu
- 2015 Projekt dla Fundacji UAP – instalacja artystyczna w siedzibie Fundacji UAP,
Jeden z drugiego – Galeria Rotunda – Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu
- 2014 Rozdroże – Miejskie Biuro Wystaw Artystycznych w Lesznie
- 2013 Deportowani – mural w przestrzeni miejskiej – Muzeum Pamięci Sybiru
w Białymstoku
Konstelacje – Galeria Miejska w Mosinie

Wystawy i działania grupowe

- 2018 Gdyby Fridah malowała mural... – wystawa efektów warsztatu z malarstwa ściennego w ramach programu edukacyjnego wystawy "Frida Kahlo i Diego Rivera. Polski kontekst" – Sala Kominkowa w Centrum Kultury Zamek w Poznaniu,
- 2017 Solaris – międzynarodowe targi Busworld w Kortrijk, Belgia
Edycja 2 – Centrum Rysunku i Grafiki im. Tadeusza Kulisiewicza w Kaliszu
- 2016 Ex katedra – Galeria Miejska Arsenał w Poznaniu
- 2014 70x70 – wystawa z okazji 70-lecia Liceum Plastycznego w Supraślu – Aula Wydziału Architektury w Politechnice Białostockiej
Kolumnada – sztuka wobec architektury – Centrum Wykładowe Politechniki Poznańskiej (8-30.05.)
Imaginarium – Galeria Profil / Centrum Kultury Zamek w Poznaniu
- 2013 Together 2013 – International Porcelain Painting Symposium – Rīgas Porcelāna Muzejs (Muzeum Porcelany w Rydze), Łotwa

Dorobek naukowy

Mgr Jerzy Muszyński jest aktywny w zakresie podejmowania zadań badawczych tak jako uczestnik, jak i kierownik projektów, co bardzo dobrze rokuje na przyszłość dla jego macierzystego Wydziału.

Projekty badawcze ze środków na utrzymanie potencjału badawczego w ramach działalności statutowej – jako kierownik

2015-2018: Obszar otwarty – obszar zamknięty. Przestrzenne aspekty obrazowania w kontekście własnej twórczości i współczesnej kultury wizualnej.
2015: Wykorzystanie techniki formowania szkła na gorąco przy realizacji przestrzennych kompozycji artystycznych typu site-specific w architekturze użyteczności publicznej, na podstawie realizacji w przeszkleniu okiennym Fundacji Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu.

Projekty badawcze ze środków na utrzymanie potencjału badawczego w ramach działalności statutowej – jako uczestnik

2016-2018: Katedra. Redefinicja strategii edukacyjnych w I Katedrze, kierownik projektu badawczego prof. dr hab. Andrzej Peplowski, prof. zw. UAP
2015-2018: Techniki ceramiczne jako narzędzia malarskie we współczesnej mozaice, kierownik projektu badawczego prof. dr hab. Marek Jakuszewski, prof. zw. UAP
2014-2015: Metoda piaskowania jako narzędzie we współczesnym witrażu, kierownik projektu badawczego: prof. dr hab. Marek Jakuszewski, prof. zw.

Sympozja

2013 – Together 2013 – International Porcelain Painting Symposium
– Zvartava, Łotwa

Ocena pracy teoretycznej i artystycznej

„Pomiędzy płaszczyzną a przestrzenią – wybrane zagadnienia kreacji artystycznej w kontekście własnych poszukiwań twórczych” tak zatytułowana jest rozprawa doktorska. Sztuka i jej miejsce, percepcja dzieła sztuki w odbiorze i procesie tworzenia, mgr Jerzy Muszyński w swojej dysertacji doktorskiej przedstawia doświadczenie jako punkt, czy stan wyjściowy do dalszych rozważań na temat świadomej obecności w przestrzeni oraz możliwości percepcji zjawisk i wytworów sztuki. Jako malarz rozpoczyna swoją rozprawę od styku obrazu traktowanego jako okno na inną rzeczywistość z realiami w których jest eksponowany, a w szerszym zakresie, oddziaływania sztuki i jej relacji z otoczeniem. Ta analiza wywiedziona przez doktoranta z „Fenomenologii percepcji” Maurice’a Merleau – Ponty’ego. prezentuje rozszerzone pole analizy o doświadczenie przestrzeni w relacji podmiot – przedmiot, wobec jej głębi wyrażonej przez perspektywę, w której oba (podmiot i przedmiot) pozostają zanurzone, są jej częścią, gdzie świadomość pozostając wewnątrz tak ciała jak i doznawanej przestrzeni podlega zapośredniczeniu i materialności jestestwa, które poznaje otoczenie za pomocą zmysłów i sumujących się procesów percepcyjnych składających się na świadome bycie w przestrzeni i indywidualnej historii zdarzeń. Percepcja przestrzeni jako obecność i uczestnictwo w jej rozciągłości, będąc jej częścią tworzy wielozmysłowe doświadczenie rzeczywistości i jest niezbędne do refleksji nad jego naturą. Z nieco innej strony analizuje to St. Lem w swoich komentarzach na temat perspektywy powstania sztucznej inteligencji, gdzie wykazuje że komputery przetwarzające coraz większą ilość danych (ostatnio nawet samouczące się -rekonfigurujące swoje odpowiedzi – reakcje według odpowiednich algorytmów) stale pozostają na poziomie maszyn liczących, (nawet gdyby teoretycznie uzyskały możliwości obliczeniowe maszyny Turinga), a inteligencja - refleksja może pojawić się dopiero poprzez zmysłowy odbiór bodźców i wywołane przez nie ból, przyjemność, strach, radość, dopiero takie doznania budują świadomość, ożywiają pamięć która przestaje być magazynem danych, a staje się tożsamością. Czyli możliwość pełnego egzystowania w przestrzeni ze wszystkimi tego konsekwencjami dopiero gwarantuje podmiotowość jako integralnego bytu świadomego swego istnienia. Myślę że tu pojawia się jakaś perspektywa wynikająca z analizy fenomenologii doświadczenia i wyzwanie dla sztuki w XXI wieku. Zamykanie się w ikonografii suprematyzmu i minimalizmu czyli obrazowania z początku i połowy zeszłego stulecia może okazać się w tej sytuacji niewystarczające.

W następnej części pracy teoretycznej autor przechodzi do psychofizjologii widzenia oraz doświadczenia formy jako egzemplifikacji (manifestacji) przestrzeni,

doktorant określa ją jako ciało sztuki, dla której znajduje cytując Jana Berdyszaka podstawowe relacje, są to: rzeczywistość – obraz – słowo. Następnie wchodząc w rozległą problematykę medium adekwatnego do opisywania otaczającej rzeczywistości, autor przechodzi do przykładów obrazowania i opisywania przestrzeni i zanurzonych w niej rzeczy, gdzie forma dyktuje warunki kształtowania materii. W tak nakreślonym horyzoncie doświadczenia pojawiają się przykłady wypowiedzi artystycznych, w których to co jest obrazowane, opisywane i przestrzeń w której sam obraz występuje stanowią szczególne, znaczące zestawienie. Skyscape z University of Texas w Austin z 2013 roku Jamesa Turrella i wystawa Kazimierza Malewicza „0,01” w Petersburgu w 1915 roku stanowią tu pewną klamrę. Pierwsza praca nawiązująca do kanonicznego rozwiązania architektonicznego rzymskiego Panteonu z centralnym okrągłym otworem i wszystkimi tego przestrzenno – czasowymi konsekwencjami i druga - wystawa malarstwa gdzie układ obrazów znanego awangardowego artysty, twórcy suprematyzmu nawiązuje do wieszanych na ścianach w tym rejonie kulturowym ikon. Mamy więc błękitny, świetlisty okrąg zawieszony nad głowami i czarny kwadrat zawieszony w narożniku ścian jak okno w nieograniczoną geometrię pustki, jednocześnie nawiązujące do metafizyki ikony. Jest tu uchwycony szczególnie związek formy wyzbytej atrybutów realizmu na rzecz metafizyki przestrzeni samej w sobie. W kręgu zainteresowań Jerzego Muszyńskiego znajdują się działania, które wykorzystują zastaną przestrzeń, miejsce, żywiące się niejako jego energią, tu przykład Richarda Serry i jego działań z likwidacją dystansu dzieła – odbiorca, tworzącą wspólną przestrzeń doświadczenia, gdzie oglądający współtworzy dzieło poprzez penetrację przestrzennego obiektu - w ten sposób powstaje miejsce. Poszukiwanie miejsca sztuki i jednocześnie tworzenie miejsca przez sztukę jest istotnym paradygmatem działalności współczesnego artysty i punktem odniesienia dla rozważań teoretyków sztuki. Ta strategia prowadzi autora do własnych spostrzeżeń chociażby na temat idei galerii „white cube” jego relacji z otoczeniem, miejscami otwartymi także w sensie społecznym. Właśnie ta relacja white cube – przestrzeń zewnętrzna stała się pobudką i inspiracją do powstania artystycznej części rozprawy doktorskiej. Idea galerii jako sterylnego, odseparowanego od zewnętrznych wpływów miejsca i ucieczka artystów z tych laboratoryjnych warunków („do ludzi”) w przestrzeń miasta lub pejzażu czy wręcz do lasu lub na pustynię (Richard Long) jest dla doktoranta istotnym zagadnieniem. Dlatego witryna galerii w której ma być pokazywany doktorat jest niejako głównym bohaterem wystawy obok minimalistycznych artefaktów. Owa granica między Tu i Tam, My - Oni, wnętrzem, a zewnątrz rodzi pytanie o rolę sztuki i jej postrzeganie we współczesnych społeczeństwach. Z jednej strony wygodna izolacja (dla obu stron) z drugiej konfrontacja z realiami i zakłócenie naturalnego porządku rzeczy – aneksja miejsca. Autor w przedstawionej makiecie wystawy tworzy kompozycję na ścianach i na wspomnianej witrynie galerii odwołując się, już to do czarnego kwadratu Malewicza, już to do white cube'a. Ta koincydencja białej i czarnej figury kwadratu oraz umieszczenie jej wersji na ścianach w aksonometrycznej interpretacji iluzji przestrzeni w kontekście wcześniejszej twórczości doktoranta, (gdzie na uwagę zasługują np. prace malarskie i rysunkowe

takie jak „Konstelacje”) sprawia że, obecna wystawa, przynajmniej w formie makiety wydaje się nazbyt rozgrywką intelektualną, gdzie forma sprowadzona do minimum bez odpowiedniego komentarza trudna jest do odczytania i może okazać się niewystarczająca jako samoistny byt artystyczny. (Być może poprzez zastosowaną materialność obiektów w skali 1:1, ten deficyt walorów formalnych zostanie wyrównany). Zastanawiam się czy nie zabrakło tutaj jakiejś subtelnej, nieoczywistej gry a' la Donald Judd. Oczywistość kwadratu i sześcianu jest bardzo trudnym wyzwaniem jeśli opieramy na nich całą wystawę, nieważne jak mocne mamy ku temu ideologiczne podstawy.

Jerzy Muszyński jest znakomitym teoretykiem, praca pisemna moim zdaniem zasługuje na publikację. Jest to logiczny i kompleksowo przeprowadzony wywód na temat postrzegania, roli doświadczenia jako multisensorycznego doznania obecności w przestrzeni, które są podstawowymi wyznacznikami tego co aktualnie sztuka rozumie przez swoje miejsce w przestrzeni przekazu jaką stała się sfera przestrzeni publicznej i jak rozumie samą ideę miejsca, które swoją obecnością stwarza lub przekształca.

Na uwagę zasługują wcześniejsze doświadczenia doktoranta z obiektami trójwymiarowymi i przestrzenią wystawienniczą takie jak wystawa „Rozdroże” – Miejskie Biuro Wystaw Artystycznych w Lesznie z 2014 roku, czy „Zbiegi okoliczności” - Centrum Rysunku i Grafiki im. Tadeusza Kulisiewicza w Kaliszu z 2016 roku. Autor wykazał się dużą swobodą w kreowaniu przestrzeni i zastosowaniu rzeźbiarskich środków wyrazu w tym posługując się adekwatnie zróżnicowaną materią. Oczywiście zdaję sobie sprawę (w kontekście doktoratu), że w pewnym momencie rodzi się potrzeba syntezy, aby pewne gadulstwo formalne zastąpić czystym ekwiwalentem znaczenia - symbolem lub jakimś uniwersalnym emblematem. Tylko czy jest nim dość już opatrzony Kwadrat i kubik + prosta aksonometria. Pozostaje mieć nadzieję że w czasie realizacji wystawy dojdą pewne znaczące subtelności związane z użyciem szyby okna galerii, czy podcięciem krawędzi - grubości eksponowanych obrazów sprawiającym wizualnie utratę masy w odbiorze, także skala gdy znajdziemy się wewnątrz realnej przestrzeni galerii, nasz własny ruch wobec zastanej sytuacji plastycznej może odegrać istotną rolę. Jednak te kwestie pozostają w sferze wyobrażeń dopóki nie znajdę się w opisywanym, a puki co jedynie symulowanym wnętrzu. Mam nadzieję że doktorant jest w stanie wygrać tą sytuację w realnej konfrontacji z przestrzenią także w kategoriach opisanego doświadczenia fenomenologicznego, mogą na to wskazywać wcześniejsze realizacje zdradzające twórcze podejście wsparte wycuciem formy. Zarówno cykl „Konstelacje” ujawnia talent autora w zakresie tworzenia na klasycznej dwuwymiarowej płaszczyźnie podobrazia jak i wystawa „Rozdroże” gdzie Jerzy Muszyński swobodnie porusza się operując zróżnicowaną materią osadzając ją sprawnie w zadanej przez wnętrze galerii przestrzeni. Ta umiejętność wpisywania się w przestrzeń znalazła swoje odzwierciedlenie zwłaszcza w wystawie „Zbiegi okoliczności”, gdzie kompozycja wynika niejako z układu wnętrza ekspozycji, jednocześnie zaprzęgając je do odautorskiej narracji. Szczególną wrażliwość na relacje z przestrzenią ujawnia doktorant odwołując się w pracy teoretyczne

do przykładu wyeksponowania znanej pracy St. Drózdza „Między” w krakowskim MOCAKu, która sama w sobie jest najlepszym upostaciowaniem zwartych w dysertacji i zamierzonych w projektowanej wystawie założeń ideowych omawianej rozprawy doktorskiej. Autor słusznie zwraca uwagę na problemy z eksponowaniem tego ważnego dzieła na zasadzie pudełka w pudełku i tworzenie w ten sposób atrapy miejsca. Mam nadzieję że taka sytuacja nie grozi wystawie omawianego doktoratu, a przeciwnie ekspozycja nawiąże do najlepszych przykładów polskich i światowych konceptualistów.

Konkluzja

Biorąc pod uwagę analityczną wielowątkowość, silną bazę filozoficzną rozprawy doktorskiej w połączeniu z autorską refleksją na temat procesów poznawczych w aspekcie szeroko pojętej percepcji sztuki, a także zastosowany aparat pojęciowy, bogatą gamę doskonale dobranych odniesień do dokonań współczesnych artystów oraz tekstów krytyków sztuki zarówno polskich jak i zagranicznych, które odnajduję w części teoretycznej rozprawy doktorskiej, jednocześnie doceniając wartość samej plastycznej części (liczę że makieta dopiero zapowiada pewne nieuchwytnie obecnie walory związane z materializacją projektu) doktoratu mgr Jerzego Muszyńskiego stanowiącej oryginalne rozwiązanie problemu artystycznego, stwierdzam iż spełnia ona wymagania określone w art. 13 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. 2017 poz. 1789 ze zmianami). W związku z powyższym wnioskuję do Rady Wydziału Malarstwa i Rysunku UA w Poznaniu o nadanie mgr Jerzemu Muszyńskiemu stopnia doktora sztuki w dziedzinie sztuki plastyczne, w dyscyplinie artystycznej sztuki piękne.

dr hab. Robert Kaja, prof. ASP

